

ΑΝΩΤΑΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

(Αναφορά Αρ. 1/2025)

21 Ιουλίου, 2025

[Α.Ρ. ΛΙΑΤΣΟΣ, Π., Τ.Θ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Τ. ΨΑΡΑ-ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ,
Δ. ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ, Ν. ΣΑΝΤΗΣ, ΣΤ. ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗ, Τ. ΚΑΡΑΚΑΝΝΑ,
Η. ΓΕΩΡΓΙΟΥ, Μ. ΚΑΛΛΙΓΕΡΟΥ, Δ/ΣΤΕΣ]

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,

Αιτητής,

v.

ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ,

Καθ' ης η Αίτηση.

*Επ. Νεοφύτου (κα), Ανώτερη Δικηγόρος της Δημοκρατίας, Στ. Παπουή
(κα) και Α. Αντωνιάδης, Δικηγόροι της Δημοκρατίας, για Γενικό
Εισαγγελέα, για τον Αιτητή.*

*Π. Πολυβίου, Μ. Αντωνίου (κα), Ν. Καλλένος, για Χρυσ αφίνης &
Πολυβίου ΔΕΠΕ, για την Καθ' ης η Αίτηση.*

Α.Ρ. ΛΙΑΤΣΟΣ, Π.: Η Γνωμάτευσή μας είναι ομόφωνη και θα δοθεί από την αδελφή Δικαστή Σωκράτους.

Γ Ν Ω Μ Α Τ Ε Υ Σ Η

ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ, Δ.: Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας αιτείται την Γνωμάτευση του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου για το κατά πόσον ο Νόμος με συνοπτικό τίτλο «**ο περί Τροχαίων Αδικημάτων (Χρήση Συσκευών Φωτοεπισήμανσης και Άλλα Συναφή Θέματα)(Τροποποιητικός)(Αρ. 2) Νόμος του 2025**» είναι αντίθετος και ασύμφωνος με το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας, ιδιαιτέρως τα '**Άρθρα 54, 61, 80.2, 167 και 179** και την Αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών, από την οποίαν το Σύνταγμα διαπνέεται.

Ο υπό εξέταση Νόμος, ο οποίος κατατέθηκε ως πρόταση νόμου από αριθμό βουλευτών, διαβιβάστηκε, μετά την ψήφισή του, στις 13.3.25, στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, για έκδοση του διά δημοσίευσης στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, δυνάμει του '**Άρθρου 52 του Συντάγματος**.

Ο Π.τ.Δ., ανέπεμψε, στις 31.3.25, στη Βουλή των Αντιπροσώπων για επανεξέταση το Νόμο, ασκώντας τις εξουσίες του δυνάμει του **Άρθρου 51.1 του Συντάγματος**. Λόγω επιμονής της Βουλής στην προηγούμενη απόφασή της και απόρριψης του αιτήματός του, ο Π.τ.Δ. καταχώρησε, δυνάμει του **Άρθρου 140 του Συντάγματος**, την παρούσα Αναφορά.

Με το Βασικό **περί Τροχαίων Αδικημάτων (Χρήση Συσκευών Φωτοεπισήμανσης και Άλλα Συναφή Θέματα) Νόμο του 2001 (Ν. 55(1)/2001)**, ποινικοποιήθηκε και επιτράπηκε η διά νόμου δίωξη προσώπων για τα οριζόμενα στο Νόμο τροχαία αδικήματα, ήτοι αδικήματα που αφορούν παράλειψη συμμόρφωσης οδηγών με φώτα τροχαίας, παραβιάσεις του ορίου ταχύτητας καθώς και αυτόδηλα αδικήματα (χρήση κινητού τηλεφώνου κατά την οδήγηση, μη χρήση ζώνης ασφαλείας κ.ά.), μέσω της εγκατάστασης και χρήσης συσκευών φωτοεπισήμανσης για επίτευξη καταγραφής των παραβάσεων αυτών.

Με τον υπό Αναφορά Νόμο, επιδιώκεται η τροποποίηση του βασικού, με την προσθήκη στο **Άρθρο 12** αυτού, αμέσως μετά το εδάφιο (2), του ακόλουθου νέου εδαφίου:

«(3)(α) Σε περίπτωση τοποθέτησης και λειτουργίας συσκευών φωτοεπισήμανσης με τις οποίες ελέγχεται η συμμόρφωση με τους φωτεινούς σηματοδότες τροχαίας, τοποθετείται και λειτουργεί επίσης χρονόμετρο αντίστροφης μέτρησης, με το οποίο μετράται ο χρόνος ο οποίος απομένει μέχρι να σβήσει ο πράσινος φωτεινός σηματοδότης τροχαίας και να ανάψει, διαδοχικά, ο πορτοκαλής και ο κόκκινος φωτεινός σηματοδότης τροχαίας:

Νοείται ότι, η ως άνω λειτουργία του χρονομέτρου αντίστροφης μέτρησης αφορά και στην περίπτωση της στροφής προς τα δεξιά με απεικόνιση πράσινου βέλους.

(β) Σε περίπτωση κατά την οποία δεν καταστεί δυνατή, εντός έξι (6) μηνών από την ημερομηνία έναρξης της ισχύος του περί Τροχαίων Αδικημάτων (Χρήση Συσκευών Φωτοεπισήμανσης και Άλλα Συναφή Θέματα) (Τροποποιητικού) (Αρ. 2) Νόμου του 2025 η τοποθέτηση και λειτουργία χρονομέτρων αντίστροφης μέτρησης δυνάμει των διατάξεων της πιο πάνω παραγράφου (α), η εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου (α) του άρθρου 3 για την παράλειψη συμμόρφωσης σχετικά με φώτα τροχαίας, αναστέλλεται έως την τοποθέτηση και λειτουργία των εν λόγω χρονομέτρων.»

Η θέση του Αιτητή, όπως αυτή αναπτύχθηκε από την εκπρόσωπο της Νομικής Υπηρεσίας, έχει ως κεντρικό σημείο αναφοράς, την

παραβίαση του **Άρθρου 80.2 του Συντάγματος** και την Αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών, με δεδομένο πως, για την εγκατάσταση χρονομέτρων, χρειάζονται επιπρόσθετες πιστώσεις και δαπάνες και συνεπαγόμενη επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού. Πέραν τούτου, προβάλλεται κατάφωρη και αυταπόδεικτη επέμβαση της Νομοθετικής Εξουσίας στη διοικητική λειτουργία της Εκτελεστικής Εξουσίας, καθώς αποτελεί ζήτημα για το οποίο η Εκτελεστική Εξουσία έχει τις τεχνικές γνώσεις, την αρμοδιότητα και την τεχνολογία που απαιτείται για υλοποίηση τέτοιου έργου.

Ο ευπαίδευτος συνήγορος της Καθ' ης η αίτηση, υπέδειξε πως η Βουλή διατηρούσε το απόλυτο δικαίωμα και/ή την εξουσία να τροποποιήσει και αναθεωρήσει το Βασικό Νόμο ο οποίος είναι σύμφωνος και συμβατός με το Σύνταγμα και την Αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών. Υπέδειξε πως η αρμοδιότητα της Βουλής να θεσμοθετεί και να τροποποιεί τα νομοθετήματα που ψήφισε είναι ευρεία και, όπως τέθηκε στην **Πρόεδρος της Δημοκρατίας ν. Βουλής των Αντιπροσώπων, Αναφορά Αρ. 4/24, ημερ. 13.11.2024**, είναι «δεδομένη» η «κυριαρχία της Βουλής» επί των νομοθετημάτων που

ψηφίζει. Προέβαλε, ως προς το **Άρθρο 80.2**, ότι δεν τίθεται ζήτημα επιβάρυνσης του προϋπολογισμού, αφού εναπόκειται στην Εκτελεστική Εξουσία η επιλογή να μην προχωρήσει στην εγκατάσταση των χρονομέτρων, με επακόλουθο, «απλούστατα», ως τίθεται, την αναστολή των διατάξεων του βασικού Νόμου μετά την πάροδο των έξι μηνών από της δημοσίευσης του υπό Αναφορά Νόμου.

Το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο, μέσω της εξουσίας που του παρέχει το **Άρθρο 140 του Συντάγματος**, οφείλει, αφ' ης στιγμής ζητείται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, να εκφράσει τη γνώμη του υπό μορφή επίσημης γνωμοδότησης και δη προληπτικά, κατά πόσον μια Νομοθεσία – ανεξάρτητα από τις προθέσεις και τα κίνητρα των συντακτών της - συνάδει με το Σύνταγμα και τις θεμελιώδεις του αρχές (**Πρόεδρος της Δημοκρατίας ν. Βουλής των Αντιπροσώπων (Αρ. 2) (1989) 3 ΑΑΔ 1490**).

Το **Άρθρο 80.2 του Συντάγματος** απαγορεύει την υποβολή πρότασης νόμου συνεπαγόμενη αύξηση των προβλεπομένων από τον

προϋπολογισμό εξόδων. Είτε του τρέχοντος, είτε, του μελλοντικού προϋπολογισμού.

Στην **Πρόεδρος της Δημοκρατίας ν. Βουλής των Αντιπροσώπων, Αναφορά 5/2021, ημερ. 20.7.2022**, λέχθηκαν τα ακόλουθα, με υιοθέτηση της **Πρόεδρος της Δημοκρατίας ν. Βουλής των Αντιπροσώπων (2011) 3 ΑΑΔ 72:**

«... το Ανώτατο Δικαστήριο, καλούμενο να ερμηνεύσει τη φράση «*αύξησιν των υπό του προϋπολογισμού προβλεπομένων εξόδων*», ως αυτή εντοπίζεται στο **Άρθρο 80.2** του **Συντάγματος**, γνωμάτευσε ότι η συνταγματική αυτή πρόνοια δεν καλύπτει μόνο επηρεασμό του υφιστάμενου προϋπολογισμού, αλλά αφορά τον εκάστοτε επηρεαζόμενο προϋπολογισμό και, κατά συνέπεια, κρίθηκε πως η πρόνοια του **Άρθρου 80.2** του **Συντάγματος** αποκλείει νόμο που προέρχεται από πρόταση βουλευτή και συνεπάγεται την αύξηση των εξόδων οποιουδήποτε προϋπολογισμού, είτε του τρέχοντος, είτε μελλοντικών. Ανάλογη ήταν και η Γνωμάτευση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην **Πρόεδρος της Δημοκρατίας ν. Βουλής των Αντιπροσώπων (1990) 3 ΑΑΔ 4435.**»

Η ερμηνεία δε που αποδίδεται στον όρο «*συνεπαγόμενη*» στο **Άρθρο 80.2**, καλύπτει προτάσεις Νόμου οι οποίες καθιστούν αναπόφευκτη την αύξηση των δαπανών που προβλέπει ο

προϋπολογισμός (**Πρόεδρος της Δημοκρατίας ν. Βουλής των Αντιπροσώπων (Αρ. 1) (1995) 3 ΑΑΔ 462**).

Στην ίδια Γνωμάτευση στην **Αναφορά 5/21 (ανωτέρω)** επαναλήφθηκε ότι «... νόμος, ο οποίος επαυξάνει τις χρηματικές υποχρεώσεις του κράτους προς τους πολίτες, συνεπάγεται αναπόφευκτα αύξηση των δαπανών του προϋπολογισμού, εφόσον για την αντιμετώπισή τους, χρειάζονται πρόσθετες πιστώσεις.».

Στην προκείμενη περίπτωση, η υποχρέωση του κράτους για τοποθέτηση χρονομέτρων αντίστροφης μέτρησης στα φώτα τροχαίας όπου λειτουργούν συσκευές φωτοεπισήμανσης, θα επιφέρει, αναπόδραστα, πρόσθετες δαπάνες και χρεώσεις. Καθώς, για να καταστεί αυτό δυνατό – όπως και αναλυτικά επεξηγήθηκε από τους καθ' ύλην αρμόδιους σε συνεδρία της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Μεταφορών, Επικοινωνιών και Έργων - θα απαιτηθεί πρόσθετος εξοπλισμός, αλλαγή ή τοποθέτηση καλωδίων, μετατροπή του λογισμικού συστήματος και των υφιστάμενων φώτων τροχαίας.

Με τον δέοντα σεβασμό, δεν μας βρίσκει σύμφωνους η προσέγγιση της Καθ' ης η αίτηση, σύμφωνα με την οποία δεν τίθεται ζήτημα αύξησης των δαπανών, αφού μετά την πάροδο των έξι μηνών θα επέλθει, ως μόνη συνέπεια, η αναστολή των προνοιών του βασικού Νόμου. Δεν είναι ζήτημα επιλογής της Εκτελεστικής Εξουσίας, αλλά υποχρέωση συμμόρφωσής της με τον υπό Αναφορά Νόμο, η δημοσίευση του οποίου, ως ήδη λέχθηκε, συνεπάγεται την αύξηση των προβλεπομένων από τον προϋπολογισμό εξόδων.

Οι επικληθείσες γνωματεύσεις από τον ευπαιδευτο συνήγορο της Βουλής, όπως μεταξύ άλλων η **Πρόεδρος της Δημοκρατίας ν. Βουλής των Αντιπροσώπων, Αναφορά 2/2023, ημερ. 26.9.2023** και η **Πρόεδρος της Δημοκρατίας ν. Βουλής των Αντιπροσώπων (1996) 3 ΑΑΔ 462**, δεν συνηγορούν υπέρ της θέσης του. Σε αντίθεση με την κρινόμενη περίπτωση - όπου δημιουργείται νομική και θετική υποχρέωση για το κράτος να προβεί σε συγκεκριμένες δαπάνες - η πιο πάνω, πρώτη Γνωμάτευση, αφορούσε ζήτημα διενέργειας στατικότητας ακινήτων τουρκοκυπριακής ιδιοκτησίας, όπου η αμοιβή για καταρτισμό της θα διενεργείτο από συγκεκριμένο Ταμείο,

η δε δεύτερη, αφορούσε επέκταση υποστατικών στα οποία ο κάτοχός τους θα είχε την ευθύνη τήρησης συνθηκών ασφαλείας και υγείας. Κρίθηκε, σε αμφότερες τις περιπτώσεις, ότι δεν συνεπαγόταν ευθύνη του κράτους και αύξηση δαπανών κατά τρόπο ασύμβατο προς το **Άρθρο 80.2 του Συντάγματος**.

Ενόψει της κατάληξής μας ως προς την ασυμβατότητα του υπό Αναφορά Νόμου με το **Άρθρο 80.2 του Συντάγματος**, παρέλκει η εξέτασή του υπό το πρίσμα των λοιπών άρθρων του Συντάγματος και της Αρχής της Διάκρισης των Εξουσιών.

Γνωματεύουμε ότι ο υπό Αναφορά Νόμος είναι αντίθετος και ασύμφωνος προς τις διατάξεις του Άρθρου 80.2 του Συντάγματος και, κατά προέκταση, βρίσκεται σε αντίθεση και προς το Άρθρο 179 του Συντάγματος.

Η Γνωμάτευση του Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου κοινοποιείται στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και στη Βουλή

**των Αντιπροσώπων, σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου
140.2 του Συντάγματος.**

Α.Ρ. ΛΙΑΤΣΟΣ, Π.

Τ.Θ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Δ.

Τ. ΨΑΡΑ-ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ, Δ.

Δ. ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ, Δ.

Ν.Γ. ΣΑΝΤΗΣ, Δ.

ΣΤ. ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗ, Δ.

Τ. ΚΑΡΑΚΑΝΝΑ, Δ.

Η. ΓΕΩΡΓΙΟΥ, Δ.

Μ. ΚΑΛΛΙΓΕΡΟΥ, Δ.

ΣΦ.